

Utbildningsdepartementet

Ola Hendar
010-473 53 81
Greger Bååth
010-473 60 35

Yttrande över delbetänkandet Ökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål, SOU 2016:12

Regeringen redovisar i delbetänkande SOU 2016:12 ökade möjligheter för huvudmän att ingå avtal, genomföra undervisning och använda flexibla undervisningsformer. Syftet är att stärka möjligheten för skolhuvudmän att erbjuda den undervisning elever behöver och ge dem en likvärdig tillgång till utbildning. Områden som i detta betänkande berörs är möjlighet till entreprenad, fjärrundervisning, modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål.

Specialpedagogiska skolmyndigheten är mycket positiv till insatser som riktas mot ökad tillgång till språk och språkanvändning. Särskilt när insatserna underlättar för modersmålsundervisning, nyanlända elever samt teckenspråk och övriga fem minoritetsspråk.

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att utredningen gjort ett bra arbete med tanke på den korta tid som utredningen haft till sitt förfogande.

Utredningen berör tre viktiga områden: Samverkan genom entreprenad, tillgång till språk och fjärrundervisning. När det gäller entreprenad anser Specialpedagogiska skolmyndigheten att konsekvensavsnittet kunde ha varit mer omfattande då entreprenadfrågan har varit under utredning en längre tid. Statens roll i entreprenadavtal och mellankommunala samarbeten är två svåra frågor. Utredningen skriver i avsnitt 6.1.1 att man i slutbetänkandet ska analysera samarbetsformer mellan skolhuvudmän. Samtidigt frågar utredningen om mandat för ett vidare entreprenadbegrepp för att kunna utreda och bygga vidare på frågan.

Förslag 6.3.1

Förslaget är intressant men är omfattande och oklart om de långsiktiga konsekvenserna vad gäller bl.a. upprätthållande av kompetens i exempelvis samiska och svenskt teckenspråk. Specialpedagogiska skolmyndigheten ger utredningen mandat att utreda frågan vidare och beskriva i en analys hur olika samarbetsformer mellan skolhuvudmän får för konsekvenser utifrån likvärdighet,

kvalitet i undervisningen och utövandet av myndighetsuppdrag. Ett särskilt fokus bör vara de statliga skolorna.

Förslag 6.4.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med kommentar.

Utredningens bedömning att det kan vara lämpligt att börja med modersmål och studiehandledning på modersmål delas av Specialpedagogiska skolmyndigheten.

När det gäller den akuta krisen för nyanlända elever och de sedan tidigare formulerade problemen för modersmålsundervisning är detta förslag bra. Förslaget bör vidgas så att trösklarna för att få tillhöra målgruppen för modersmål och minoritetsspråken enligt språklagen lättas upp.

Förslag 6.4.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten är positiva till utredningen initiativ att underlätta för elever att få tillgång till den undervisning de behöver. Utredningen ser inga skäl till att begränsa regeringens möjlighet att även en kommun, landsting eller staten ska få utföra entreprenad. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att konsekvensbeskrivningen i detta betänkande inte i tillräcklig grad ger underlag för att kunna besvara frågan. Specialpedagogisk skolmyndigheten ger utredningen stöd för bedömning 6.4.2 och ger utredningen mandat att i det fortsatta arbetet utreda och återkomma med en analys av vilka konsekvenser olika samarbetsformer ger (Förslag 6.3.1).

Förslag 6.4.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget

Förslag 6.4.4

Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att förslaget är nära förknippat med 6.3.1 och vi ger därför utredningen i mandat att i slutbetänkandet presentera hur det slutgiltiga förslaget ska utformas.

Förslag 6.4.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker förslaget i dess nuvarande form. Konsekvenserna för undervisning där staten är huvudman ser olika ut. Utredningen bör i slutbetänkandet göra en fördjupad konsekvensanalys av effekterna av ett sådant förslag utifrån de statliga skolornas uppdrag, läroplaner och särskilda förhållanden.

Förslag 6.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget. Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning (6.5).

Förslag 6.8

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning.

Övrig kommentar

Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för det tvåspråkiga uppdraget i läroplanen. Det innebär att vi utifrån från Språklagen och arbetar för att främja möjligheten att få tillgång till undervisning i och på svenskt teckenspråk. Enligt myndighetens instruktion har vi också ett ansvar när det gäller föräldrar och syskon rätt till utbildning i teckenspråk (TUFF). På senare år har även barn till föräldrar vars vardagskommunikation sker på teckenspråk uppmärksammats. Dock finns det fortfarande en grupp barn och elever som faller mellan stolarna då förordningar inte släpper in dem i målgrupper som modersmål, TUFF eller minoritetsspråklagen. Det är barn som under sin uppväxt får en försämrad hörsel utan att bli helt döva och där föräldrarna är helt hörande. De eleverna har behov av en möjlighet att få tillgång till teckenspråk utifrån sina behov snarare än det som gäller idag.

Av den anledningen föreslår Specialpedagogiska skolmyndigheten att modersmålsbegreppet vidgas att också gälla elever där det finns ett förväntat ökat behov av två språk. Det är inte ovanligt att pedagoger uppmärksammar ett sakta växande behov av visuellt stöd som sedan utvecklas mot tecken och teckenspråk. Vuxna ungdomar med hörselnedsättning använder ofta både talad svenska och teckenspråk beroende på situationen. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att vägen dit bör underlättas och föreslår att slutbetänkandet föreslår en sådan utvidgning av modersmålsbegreppet.

Sakkunniga har i detta ärende Christer Fleur, Denho Özmen och Ola Hendar varit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Greger Bååth
Generaldirektör